

196JUNY
2013

LA REFORMA MIGRAT3RIA ALS ESTATS UNITS D'AM3RICA I NOSALTRES, ELS EUROPEUS

Lorenzo Cach3n, Universidad Complutense de Madrid

El passat dia 11 de juny de 2013, el Senat dels Estats Units d'Am3rica, el pa3s del m3n que acull el nombre m3s alt d'immigrants, va fer un pas fonamental per dur a terme una reforma integral del seu sistema migratori (Comprehensive Immigration Reform, CIR). Despr3s de la proposta del «grup dels vuit» (quatre senadors dem3crates i quatre de republicans) i la renyida aprovaci3n en el Comit3 de Assumptes Jur3dics, el ple del Senat, per una notable majoria de 83 contra 15, va aprovar que se sotmeti a discussi3n, en la mateixa cambra alta, la Border Security, Economic Opportunity, and Immigration Modernization Act. Tot i aix3, aquesta majoria no garanteix un pas c3mode del projecte pel Senat ja que nombroses esmenes buscaran canvis significatius respecte la proposta inicial. Despr3s de l'aprovaci3n futura d'un possible text que compleixi les expectatives de dem3crates i republicans, haur3 d'anar al Congr3s, de majoria republicana, on el seu president, John Boehner, anuncia una dura batalla per canviar els colors de la llei en nom de la necess3ria «seguretat de la frontera» i on esperen, poc amagats, els congressistes del Tea Party.

Per avaluar la rellev3ncia d'aquesta llei, conv3 recordar que en els estudis sobre les pol3tiques migrat3ries ocupa un lloc estel·lar l'an3lisi de l'IRCA (Immigration Reform and Control Act) del 1986 que, entre altres aspectes destacats, va permetre la major regularitzaci3n d'immigrants que ha tingut lloc fins a la data (amb 2,7 milions d'immigrants regularitzats: 1,6 dintre del programa general i 1,1 dintre de l'agrari). Aquella reforma tamb3 va tenir una elaboraci3n complexa: va comen3ar amb una proposta d'un president dem3crata (Carter) i es va aprovar en el decurs del mandat d'un de republic3 (Reagan). Per3 el sistema de gesti3 de la immigraci3 que va establir no ha estat capaç de gestionar de manera eficaç els fluxos migratoris que el mercat de treball i la societat estatunidenca necessiten. Malgrat les nombroses reformes parcials que s'han dut a terme des dels anys vuitanta i de les lleis que posen un marcat accent en la seguretat, aprovades des de l'11 de setembre de 2001, en l'actualitat hi ha un reconeixement general que el sistema migratori «est3 trencat». La millor prova en s3n els dotze milions d'immigrants que vivien de manera irregular als Estats Units l'any 2007. La xifra s'ha redu3t en gaireb3 un mili3 des d'aquella data per3 ha estat, sobretot, com a conseq3ència de la gran recessi3 i no pas de les pol3tiques de reforçament de la frontera i de deportacions (per b3 que totes dues han estat molt importants en els darrers anys).

Aquest projecte de CIR es va endegar sota presidència republicana (Bush) i ha de ser aprovat sota presidència demòcrata (Obama), va tenir com a impulsors en les seves primeres etapes els senadors Kennedy (demòcrata) i McCain (republicà) i va agafar nou impuls en les campanyes electorals del president Obama i en les nombroses mobilitzacions d'immigrants (sobretot llatins) al crit d'«el moment és ara». Després de la frustració del primer mandat, la CIR ha renascut en el segon en un context diferent: pressió dels ciutadans d'origen llatí i dels immigrants, fort impuls des de la presidència, consens de les forces socials i, paradoxalment, la necessitat del partit republicà de no perdre del tot la seva ànima conservadora responsable (i els seus possibles votants d'origen llatí) sota les pressions extremistes del Tea Party.

La llei permetrà que la majoria dels onze milions d'immigrants indocumentats puguin arribar a sol·licitar la ciutadania al cap de tretze anys (després d'esquivar un llarg procés ple de «càstigs»); serà, per tant, el programa extraordinari de regularització d'immigrants més gran de la història ja que per si sol permetrà regularitzar més immigrants que la suma de tots els programes extraordinaris de regularització coneguts junts. Únicament aquesta dada ja fa veure la rellevància històrica del que es discuteix en la llei. A més, crearà programes per reclutar treballadors de baixa qualificació i agrícoles (como el *guestworker program* que va plantejar el president Bush l'any 2004, al final del seu primer mandat), millorarà els programes existents per a treballadors altament qualificats (tan importants per competir en una economia del coneixement), obligarà al fet que els ocupadors verifiquin l'estatus legal de tots els seus empleats i reforçarà encara més la ja segura frontera amb Mèxic (el títol de la llei reconeix aquesta inspiració relativa a la seguretat al mateix temps que intenta fer-se compatible amb la resposta a les necessitats del mercat de treball, a les demandes, sobretot, dels grups llatins, i als interessos electorals dels partits).

I... què té a veure aquest moment històric als Estats Units amb nosaltres, europeus, que portem anys en un altre moment (històric, també) en què estem sotmesos a un (monòton, reiterat i gairebé general) discurs antiimmigració inspirat en posicions d'extrema dreta, que continuem implementant polítiques d'immigració restrictives i polítiques d'integració assimilacionistes que qüestionen alguns dels principis en els quals es basa la Unió Europea? Poques qüestions aixequen tantes passions en els debats públics com la immigració. I molt en saben, als Estats Units, sobre èpoques pro i antiimmigració. Però el debat social i polític que està tenint lloc durant aquests mesos, juntament amb el pes relacionat amb la seguretat de moltes posicions, deixa aparèixer la discussió sobre com ha de ser una política d'immigració que permeti obrir vies legals per canalitzar els fluxos de nous migrants que el mercat de treball i que la societat necessiten, que faciliti la gestió de la reagrupació familiar i els refugiats polítics, i que possibiliti l'obertura d'un camí (encara que sigui estret i ple d'obstacles) perquè onze milions d'immigrants indocumentats puguin legalitzar la seva situació i acabar esdevenint ciutadans estatunidencs. Per a quan uns debats com aquests a Europa?

Tal com ha recordat el president Obama, «el moment és ara», s'han de superar les pors i deixar que el *sentit comú* inspire les polítiques d'immigració i d'integració *de i amb* els immigrants.